

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 L. — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Amennyiben a hirdetés a naponta kiadott lapban jelenik meg, a hirdetés díja az alábbiak szerint jutányos arányban csökken, ha a hirdetés több napra tart, a díj külön megbeszélés tárgyát képezi.

Alkotmányunk válsága.

Debreczen, november 22.

A szabadelvű pártnak, jó szerencse, hogy nincs végrehajtó hatalma. Mert ha volna, báró Bánffy Dezső az ő pártjának herosztratesi tettében foglalt fenyegetését nyomban beváltaná s hazaküldvén az országgyűlést téli pihenőre, nem mint Magyarországnak alkotmányos miniszterelnöke, hanem mint helytartó szedne adót, katonát, fizetne hivatalnokot és államadóságot. De nagy az út a szabadelvű párt határozatától a rendelethez; a Lloydpalotabeli lázadás az alkotmány ellen csak hadüzenet, sőt lehet, hogy üres fenyegetés. Vagy talán báró Bánffy Dezső hatyudala, a ki a maga fenomenális politikai pályafutását az ő egyéniségének megfelelő nagy akcióval akarja befejezni. Ezzel nem diszkvalifikálta magát a miniszteri nyugdíjra, mert hiszen a Récsy Ádámok is részesültek abban. Mig a bizalomnyilvánítással megerősített szabadelvű-párti határozat a Dorottya-utcából a Sándor-utczába érkezik, hiszszük, hogy a szabadelvű párttan mégis bekövetkezik az a konvulzió, a mely elválasztja a Bánffy-medumokat a párt független elemeitől. És nem akarjuk azt hinni, hogy ez a lázadás előre megfontolt ténye volna mindazoknak, kik most a szabadelvű

párt tagjai gyanánt számíthatnak. Hiszen ha csakugyan volna Magyarországon egy szervezett párt, a mely a lázadás minden kritériumát magában viselő tényével össze merne esküdni a személyes uralom biztosítására az alkotmány ellen: akkor a királyi ügyészségnek kellene teljesítenie kötelességét, s a független, a király nevében ítélkező bíróságnak nyílnék meg feladata.

A hadüzenetet az ellenzék elfogadja. Hiába beszél a kormánypárti sajtó az ellenzék meggyöngyüléséről, hasztalan elemezik, bonczolják, hogy hány kormánypárti dalia esik egy-egy ellenzékire: a tervezett merénylet nem sikerül. Nem, az ellenzék hitebb hazájához, királyához, minthogy az alkotmány sánczainak szétbontását megtűrje. A nemzeti becsület szent feladata, hogy a királyi eskü, a törvények szentsége megőriztessék. Sem erőszak, sem csíny, sem csempészet, minőnek diszes példáját a véderőbizottságheli kormánypárti többség nov. 18-án adta, nem alkalmas arra, hogy bevégeztessék az a bűn, a mire Bánffy régen készfeti a maga tevékenységét.

Három esztendő óta úgy beszélnek a képviselőházban az alkotmányjogi kérdésekről, mintha nem törvényekben foglaltatnának azok, hanem volnának szegény exaltádók buborékjai. Az 1867: XII. törvénycikket lehúzták a sárba,

a 68. §-t kevesebb becsületben tartották, mint valamely viczinális áruszerződést. A kvótáról úgy diskurálnak, a mint szoktak némely körökben a gombostűpénzről beszélni. A két államfél egymáshoz való gazdasági viszonya tárgyalattott a tulsó félen olyan könnyelműen, mint a muló liaisonokról a könnyelműek a könnyelműbekkel csevegni szoktak. A magyar ember közjogi öntudatát fojtogatták, a gyakorlati oktatás pedig megtörtént a választásokkal, a hol a báró Bánffy Dezső-féle rendszer a maga erkölcsstelenségében kulminált. Bent a parlamentben rendeztek pózolásokat, annak a dekumentálására, hegy a mit kívül elvégzett a korrupziós pénz, a csendőr vagy a katonai fegyvere, azt a párt hatalom jóváhagyja.

A bizalmi anyagot gyűjtötték a szabadelvű pártan Bánffy tömegének s most ez az eljéltől végig korrumpált rendszer meg meri üzenni a hadat Magyarországnak. Egyszerre az országos kormányzat minden faktorának s a tételes törvénynek úgy, mint az erkölcsi üzenet csak az ellenzéknek szól. Azt beszélnek, hogy a parlamentárizmus nevében, annak a megmentésére hirdették meg a kivételes állapotot, a mit törvényeink nem ismernek. Ez a legnagyobb hazugság ebben az irtózatot megtévesz-

Mikor hasznos az alvás?

A Debreczen tárczája.

Irta: **Székely János.**

Egyik nagy alföldi város határában, a hol csupa szorgalmas és takarékos ember lakik s akarmelyik két dolmányos batyámuram a fél lajbiz-ebéből kifizethetne nem egy budapesti háziurat (de olyat, akinek nem kölcsönre épült a háza), volt egy osztrák grófnak is birtoka. Hol lakott a gróf, nem mondom meg, mert még ráismernének magukra, a kik érdekelve vannak.

Ez a gróf, aki különben közel lakott Magyarországhoz, csak hogy éppen nem járt le a birtokaira (amit megcselekszik nem egy született magyar magnás is), gondolta, hogy jobban jár, ha közel-bb tartja a pénzét, mert eltökélte, hogy nem vesződik többet gazdaságjával, sem a bérlőkkel, hanem eladja az egész fundust.

Megtudták ezt idejében Özesen, hogy így nevezük a várost. Megtudták a városbeliek, a kiknek már szűk volt a maguk határa s a lajbizse is a bankóktól, de meg a szomszéd gazdag gróf is, akinek pár milliócskát hajtott a regále válság.

A gróf hivatta tisztartóját s azt mondta: — Itt van má-fél millió bankutalvány. Utazzék el velem a német grófhhoz s vegye meg a birtokot. Százezzerrel fölözheti is.

Es délután elkerülvén a vicinálit, elhajtatott a tisztartó ur a nagy vasuttra és

sietett az első osztályú váróterem egyik szögletébe, hogy megvárja a vonatot.

Hallotta pedig, hogy nagy a larma a 3-dik osztályon.

Ott csihelődött 20 gazda a főjegyzővel. Elég, hogy egy kocsi-ereszt két fülkevel betöltsön. Nekik így is jó.

Aznap ugyanis a gazdák is gyűlést tartottak s eldöntötték, hogy megveszik a birtokot s felosztják 20 részre. Nem kottyan meg a rész egyiknek sem.

Es elhúztak ők is a német grófhhoz.

Este ért a vonat Budapestre.

Csábító szó ez a végállomás minden vidéki embernek. Ki ne vágyakoznék itt szerte nézni, görbe napot csapni, mikor nem zsörtölődik az anyjuk, nem nézegeti vizsga és fontorkodó szemmel semmiféle irigy szomszéd, a ki csak azért ácsánykodik, mert nyilván nincs annyi pénze, hogy egyszer egy bébicz napon ő is polyvának eresze a fülét?

A tiszteletreméltó atyafi-társaság tehát úgy határozott utközben, hogy mivel a jegy ugyanis idáig szól, a kemény padon meg nem valami magnásos élvezet éjjelre összebujni; körülnézhetnének egyet a városban úgy éjjel utáni, azután alusznak pár órát egy fogadóban: reggel is megy a vasut legalább tiszta fejjel érnek oda. A hogy a főjegyző kinézte a vastagabbik kalauz könyvből, épen délutánra.

Nem is történt semmi baj. A leragadt szemet is tisztán látóvá varázsolta reggel a hideg víz. A sok édes pálinka, amit az éjjeli

kávéházak fogadott tündérei beléjük diktáltak, keverget ugyan a fejükben, mint a kőd a hegytetőn, de a paprikás szalonna lenyomta tüstént. Egy se kószált el; mind egy szalig beültek a kocsi-ereszt meg is érkeztek baleset nélkül a német városba. Megkérdezte a főjegyző az utat s azon szépen elindultak a gróf palotájáig.

A portás nem tudta hamarjában, mit kezdjen velők, annál inkább álmétkodott, mikor leüzent a gróf, hogy szivesen látja kedves vendégeit. Annyira figyelmes volt, hogy még az elfogadó terembe is kijött eléjük.

De csak annyi ideje volt, hogy jó napot mondhasson, már illedelemesen felállt az egész társaság karajba s a főjegyző előadta ropogós magyar kiejtéssel, mintha csak a füstölt malacot ropogtatná, hogy mi járathatnak. Hogy a gróf ur mindig kegyelmesen gondoskodott róluk, ezek a jó emberek pedig mind-egyik tisztes, pontos fizető bérlői voltak: ime elhozták a birtok árát, külön-külön mindegyik a maga engáriját, ha úgy tetszik, a kegyelmes urnak is, nyomban meg lehet a vásár, mivel úgy hallották, szabadulni akar a birtoktól amugy is.

A gróf meghatva felelt a derék embereknek.

— De nagyon sajnálom, uraim, jelenléti aztán. Az önök pénze époly becses lett volna, mint a másé. Hanem az a másik hamarabb járt. Még ott a szerződés az asztalomon, a tinta is nedves rajta, pedig nem szoktam vastag húzással aláírni a nevemet.

tésben, a melylyel a nemzetet a törvények adta biztonságából egyszerre belöknék a törvénytelenség örvényébe. Ennek az állapotnak az elhárítására a hajdani szokás szerint a véres kardot hurrucznák meg az országban. Most az ellenzék csak a törvényt kísérti meg teljes érvényben feleleveníteni, hogy elűzze a gonosz kísértéseket.

BELFÖLD.

Bosznia-Hercegovina annektálása.

Bécsből jövő hír szerint e tartományok hivatalos bekebelezését Decz. 2-ikán, az osztrák császár 50 éves jubileuma napján fogják proklamálni. Az annektálásos — állítólag — Vilmos császár már beleegyezett; sőt Konstantinápolyban való látogatása alkalmával az annektálás érdekében lépéseket is tett volna. Hogy Oroszország, nevezetesen pedig Oroszország bele fog-e egyezni e fontos császárajándékba, nagyon kétséges. Bosznia-Hercegovina annektálása ügyében utazott Krieghammer közös hadügyminiszter és Kállay Beni közös pénzügyminiszter Dalmáciába, honnan Hercegovinán át Szerajevóba utaznak, hogy az annektálásra vonatkozó katonai és egyéb intézkedéseket megtegyék. A Zágrábban lakó Salvátor Lipót főherceget nevezik ki Bosznia-Hercegovina fő kormányzójává.

Krieghammer hadügyminiszter, mint egy Trieszti távirat jelenti, nov. 19-en onnan Cattaróba utazott.

Hova kötik aztán e két tartományt: Ausztriához-e, vagy Magyarországhoz? Ausztriához soha se tartozott; de Magyarországhoz, Bosznia valaha — igen. Bár ha Magyarországnak nem telik gyönyörűsége benne sőt érdek tiltakozik az ellen, hogy még több szláv nemzetiséggel terheltessék, de a törtévégyünk: melyik birodalmat boldogítják az annektációval.

Lehorgasztott fejjel mentek az atyafiak, bufelejtőképen — sörözni.

Hát nem ott ült a tisztartó egy pohár sör mellett s nem tartotta kezében a szerződést, melyre még hűmüt is rázott a szivarjáról, — mivel hogy az is nedves lehetett még

— Hát maga vette meg? kérdé hűledezve a főjegyző.

— Azaz, hogy a gróf.

— Tudjuk. De maga volt a közbenjáró?

— En hát. Miért nem siettek jobban?

— Hiszen csak aiudni akarunk egyet Pesten.

— Na aludtak?

— Nem igen.

— Lássá en megtettem. — Maguk is többre mentek volna, ha alusznak tegnap este!

Szégyenkezve vakarták fejüket az atyafiak.

A legöregebb kivágta magát:

— Hallja a tisztartó ur, ha mi ilyen elázottan megyünk haza, város csufjai leszünk halálos holtunkig. Nekünk meg kell vennünk azt a birtokot. Mennyiért adná oda a gróf?

— Két millióért. Krajczárral sem alább.

— Megadjuk! hangzott egyszerre a husztorok.

De erre már nagyon kelfett takarékoskodniok. És nem is itak több pohárral.

A magyar gróf fél milliót nyert egy nap alatt, Abból az ügyes tisztartót urra tette; ötvenezer forintot neki ajándékozott a pompás vásárárt.

Ebből aztán mulathatott, ha akart. Alhatott is nagyokat.

Hentzi védő Fejérvary magyar honv. miniszternek, akinek okmány kell Hentzi bűnösségéről itt van Kossuth Lajos egy 1893. szept. 25-én Torinóban kelt levele. Ezt a levelet 1893. okt. 5-én közölték a budapesti lapok, köztük a Nemzet is. Kossuthnak e levele Hentziről és a Hentzi-szoborról így szól:

«Rendkívül különös változatosságokon ment keresztül Budavára emlékeztetének megörökítése Magyarországon. Két szobor áll Budavarában ennek emlékére, az egyiket Ausztria császára állította akkor, amikor még nem volt Magyarország királyává koronázva és állította annak a Hentzinek tiszteletére, aki (ilyen az emberi sors szépsége!) egykoron nyílt ajtók mellett, sokaknak szemelátára, az osztrák tábornoki egyenruhájára teljes díszében térdre borult lábaim előtt, esdekelve, hogy vegyem oltalmam alá családját s hűségesséne vallva magát a magyar hazáért, kért, nyujtsak neki alkalmat hasznos szolgálatot tenni a hazának; siettem őt felémelni az arczomat pírító helyzetből, a kért oltalmat megadtam, a kívánt alkalmat kiszolgáltattam, s ő ezt azzal viszonzta, hogy (nem tagadom: vitéz.) védőjévé szegődött Budavarában, a meg nem magyar király, osztrák császár szolgálatában a magyar nemzet ellen, megbombáztatta Magyarország nyílt fővárosát, légbe akarta röpíteni a Duna hidját, megtagadta Budavár átadását törvényes urának, a magyar nemzetnek. Küzdött ellene, vitézül védte a rossz ügyet es sok vitézmagyarnak vérént ontotta, ami magának is életébe került. Az ő emlékének szól a Budavár bevételi első emlék, a Hentzi-szobor. Akkor állítottott, mikor Ausztria császára orosz fegyverek segítségével kitérülte as államok sorából az ezeréves állami életű Magyarországot s tartományává süllyesztette az ausztriai császárságnak.»

«A Hentzi-szobor fölállítása arczulesapása volt a magyar nemzetnek.

A közös hadügyminiszterhez intézett legfelsőbb hadparancs, mint említettük, a következőket rendeli:

Ezt a harcosemléket a budapesti gyalogsági kadétiskola kertjébe kell vinni es méltóan ujjalakítva aképpen elhelyezni, hogy az ama sir felett álljon, a melyben az illető elesettek csontjai egyesítendők lesznek.

A keresztülvitellel a negyedik hadtest parancsnokát es vezérő tábornokot, Lobkovitz herceget táborszernagyot Budapesten fogja őn megbizni.

Ennek a rendeletnek azonban van egy bökkenője. Az t. i., hogy Lobkovitz herceg mint hadtestparancsnok, mindenképpen nagy ur, hanem azért a régi temetőből csontokat kiszedni, azoknak új sirt nyitni, s abba eltakarítani még sincs törvényes hatalmában.

Az 1876. évi 14. t.-cz. 117., 118., 121., 133. §§-ai értelmében temetőhelyek felállítása, nagyobbitása vagy bezáratása; a temetők, a sírboltok körüli intézkedések a községek, illetőleg a köztörvényhatósági statulórius jog tárgyát képezik es az autonómia körébe tartoznak. A hulla es hullamaradványok kiásatása pedig az idézett törvény szerint a fővárosban a polgármester engedélyétől van függővé tevé. Továbbá valamely építmény (szobor vagy oszlop) elszállítása, vagy felállítása a főváros területén a középítési adminisztráció hatáskörébe tartozik s azokra az építőknek mindig ki kell kérni a főváros engedélyét.

Lobkovitz ur tehát, ha a rendeletet végre akarja hajtani, köteles előbb az illetékes közigazgatási hatósághoz folyamodni s az exhumálás, a csontok áthelyezése es a szobor átköltöztetése csak a kinyert hatósági engedély alapján mehet végbe. Ha a hatóság nem adja meg ezt az engedélyt, a legfőbb hadparancsot természetesen nem lehet végrehajtani. Ebben az ügyben különben, mint értesülünk, a legközelebbi közgyűlésen interpelláció lesz.

A képviselőház ülése.

Debreczen, nov. 22.

Nem akarták napirendre tűzni a Hentzi-szobor ügyet, tehát lelt napirend előtti ügygyé a tegnapi — Nov. 21. — ülésen.

Hentaller nagy könyvesomóval jelent meg a Házban es jelentkezett az elnöki pódiumon, hogy beszélni akar. K a r d o s aki ma elnökölt, ijedten kérdezte: tölle.

— Napirend előtt?

— Igen.

— No, nem is kérdem, miről. A Hentzi-ügyről, ugy-e?

— Ugy van.

D s nemcsak Hentallert, hanem Holló Lajost, Szalay Karolyt, Apponyi Albert gróft Sággy Gyulát es Sima Ferenczet is kénytelen volt bejelenteni, kik mind napirend előtt kívántak beszélni a Hentzi-ügyben.

H e n t a l l e r Lajos Fejérvary mult-kori beszédére akar felelni. A miniszter katonanevelésénél fogva állított olyanokat. Előtauk vannak még. Ezek: Perczel Mór, a ki közvetlenül Hentzi Budavarába kísértetése után jelent meg Pétervárdon, Perczel Miklós Pétervárad parancsnoka, Holló Ernő es Gellich tábornok. Aktaszzerűleg kívánja bizonyítani a honvédelmi miniszter állításainak valótlanágát s bebizonyítani, hogy Hentzi nem érdemli meg a dicsőítést. Ne Hentzi állítsák az ifjuság elé, hanem Hunyadit, Dobót, Hadikot, vagy a tizenhárom tábornokot, akiket önk kivégeztek. (Tetszés a szélsőbalon.) Hogy mily értelmet tulajdonítottak a Hentzi-szobornak, az kitűnik egy 1849-beli császári rendeletről, mely Gordon tábornokhoz volt intézve. Ez egyenesen a lánchid főirabbantójának is akar emléket emelni. Aztán osztrak szempontból is micsoða tanuság ez a szobor az ifjuságnak? Talán az, hogy a várvédő Ceccopiericzred árulóvá lett? Nem áll, hogy a szobor nem Hentzi szobor lenne. A hatvanas években a Szt-Györgyteret is Hentzi térnek nevezték. E ismeri, hogy Hentzi nem volt a szobor. A mit azonban a miniszter Hentzi jelleméről mondott, azt okmányokkal czáfolja meg. Fölolvassa a hivatalos Közlönyből a kormány megbizásából közzétett leleplezést, mely megerősíti, hogy Hentzi hűségesséket tett, elfogatása után maga ajánkozott magyar szolgálatra, a kormányelnök kezei közt vannak alkalmazásért való folyamodványai, majd becsületszóra szabad bocsájtotta. Mégis szemtelenül bombáztalt a várost.

— Szobrot neki! — kiáltanak szélső balról.

Hentaller azután Horváth Mihálynak Hentzire vonatkozó soa-t olvassa föl, ki a Hentzi pétervárdi szereplését úgy mondja el, ahogy volt.

Hentzi eleinte nagy lelkesedést tanusított ügyünk iránt, de Bécsben járván, megváltozott érzelémmel tért vissza Péterváradra. Az őrséget a magyar kormány ellen való hűtlenségre akarta csábítani. Szerencsére a tisztikar es a legénység meghiúsította szándékát es a megérkező Bóthy Ödön kezébe letette az esküt. Mészáros Lázár hadügyminiszter szintén dokumentálja, hogy Hentzi hűségesséket tett a magyar alkotmányra, bár ő azt mondja, hogy a forradalomban két részről akasztják föl az embert, hát Hentzi sem tehetett mást, mint a mit tett, csakhogy az ostrom alatt emberiesebb lehetett volna. Abrányi Emil hivatalos jelentése is megerősíti mindazt, amit a szónok Hentzi gonosz es hazaáruló esküszegő es barbár magatartásáról mondott.

Kérdi a minisztert: miért nem állítanak Prágában szobrot Windisch-Grätznek, a ki Prágát bombáztatta s mért nem állítanak szobrot az olaszok Bresciában Haynaunak? Azért nem állítható a Hentzi szobor az ifjuság elé, mert Hentzi ellensége volt Magyarországnak esküje ellenére s azt a szellemet képviselte, amely ellen immár 350 esztendeje küzdenek az igazak. (Tetszés.)

Holló, Szalay más-más oldalról világítja meg az ügyet.

Majd 5 pernyi szünet után szól Apponyi Albert gr. :

Sajnálja, hogy a Ház a szoborügyet nem tüzte külön napirendre. Most azért szóval föl, hogy az indemnitás vitában ne kelljen az ügyről beszélni. Hogy a hadügyminiszter rendelete sértő, azt fejtegetni sem kell, hiszen gyöngéden ezt a honv. miniszter is kifejezte. De nem a közös miniszterek hivatali közjogunk fölött örködni. Ily konfliktusok megelőzése és elhárítása a magyar kormány és első sorban fejének kötelessége. Állásánál fogva kötelessége, de most különösen is az. Mikor a király nemes elhatározása megtörtént s a miniszterelnök az Erzsébet szobor bizottságban ezt tudatta, párthívei igyekeztek politikailag kizsákmányolni (Ugy van!)

Akár spontán volt a király elhatározása akár nem, első sorban a miniszterelnök tudta meg s neki tudnia kellett volna, hogy a szoborhelyezés mi módon menjen végbe, neki oly tanácsot kellett volna adni a királynak, hogy ez a nemes elhatározás kárba ne vesszen. (Zajos helyeslés balról.) Az egyszeri drámaíró azt mondta egyszer szigorú kritikusanak:

— Önnek el kell ismernie, hogy szomorú játékot nehéz írni.

— A világon nincs könnyebb, mint szomorújátékot nem írni, felelt a kritikus. (Zajos etszés, derűtlenség.) Ez alkalmazható a jelen esetben. Kár volt a Hentzi-szoborhoz hozzányulni, ha a miniszterelnök csak úgy tudta elintézni, hogy tanúságot adja a politikai képzettségének és mindenütt csak keserűséget és mérges fulánkot hagyjon. (Zajos tetszés a baloldalon.) A miniszterelnök megbolygatta az eddigi egyetértést király, hadsereg és nemzet között, megsértette a király és nemzeti élet összes tényezőinek érzelmet. Azért ezolalt fel, hogy röviden ezeket elmondja, (Zajos tetszés balról.)

Apponyi után Fejérváry br. honv. min. emelkedett szólásra. Bár üve és némán maradt volna úgy legalább, ha bölcsnek nem tűnt volna is fel, de megmentette volna a y legalább feutartotta volna a magyarsága felől való hitet és türelmet. tette volna magát a hazafias ellenzék előtt. A szegény borítja el a magyar ember arcát idekinn is, ha hallja vagy olvassa hogy a magyar alkotmányok oly órei vannak a kormányon, oly hazufias erkölcsösel, mint a hoav. miniszter. Azért az izgatottságot legfőbb lokra erősokolni és sértést provokálni hivatali kifejezéseket szegyeneljük is ide írni, hanem azoknak eredményét a maga ellen felzúdított: »Ki vele, ki kell dobn!« »Zárt ülést kérünk, ilyen infamiát nem tűrünk.« »Ön miniszter ur itt nem fog többé beszélni, Ez nem ezred, amelynek ön parancsolhat« ellenzéki méltó kitörésekre reflektálunk és arra, hogy a csendet csinálni nem képes alelnököt a vihar tombolása magát is elragadván kijelentette, hogy az ülést felfüggeszteti, amely megdöbbentette a kormánypártot s bizonyoságot lett annak, hogy a kormányképtelen a képviselőház vezetésére.

Telefonáltak aztán Szilágyi Dezsőért. A pártok azalatt csoportokba verődve izgatottan traktáltak az esemény felett, mint a melynek messzeható következtetést tulajdonítottak. De mégis elhatározták, hogy Fejérváryt többé nem engedik szóhoz, ha csak a mélyen megsértett Házat meg nem követi és ezt a közéjük — kapacitálás céljából elegendő Kardos alelnöknek is határozottan kijelentették.

— Hát mit tegyek? — kérdi.

— Utasítsa rendre! — hangzott a válasz. Így nyitotta meg aztán háromnegyed kétfőre ismét az ülést.

A most belépett minisztereket abcugolással fogadta az ellenzék.

Az elnök azzal a kijelentéssel foglalta el helyét, hogy nem hallotta Fejérváry szavait, tehát nem utasíthatja rendre és ezzel provokálta az ellenzék magá az elnök.

— Ott lett volna alkalm a gyorsírói jegyzetektől meggyőződni a miniszter szavairól! — zúgta az ellenzék. — Az elnök füleire teszi a kezeit. «A házszabályokhoz

kérünk szót! kiáltják egyszerre buszan ir. Az elnök csenget és csenget, de szavai elvesznek a zajban. Fejérváry is megkísérli a szólást; de fülebe dörgik: «Osztrák zsoldos itt többé nem beszél!« Bánffy az elnökhöz szalad, de ez idegesen int, hogy hagyja békében s a csendet nem tudva helyreállítani, ismét felfüggeszti az ülést.

Próbálják a miniszterek megkérlelni az ellenzékét. Szilágyi után folyton telefonálnak, de nem akadnak nyomára, s a félőrai szünetből majdnem egy óra lett.

Kardos ismét megjelen az elnöki emelvényen, de nem utasítva rendre Fejérváryt, a vihar ismét kitör.

— Akar-e Fejérváry bocsánatot kérni? — kiáltja valaki az ellenzékben.

— Soha — mondja a miniszter.

— Akkor ki kell dobn! Ki vele! Ki vele! — harsogják. «Nem nyugszunk mindaddig, míg a miniszter meg nem követi a Házat!« Bánffy ismét felsiet az elnökhöz.

— Mit keres ott! Le vele! Le vele! — Bánffy rémülten leszalad. Az elnök pedig ismét felfüggeszti az ülést.

Emelvényéről lemenés közben oda szól a kormánypártnak:

— En egy becsületben megöszült ember vagyok. En ilyeneket nem csinállok. Elnököljön itt, aki akar!

Fejérváry is összekapja irományait, bedobja a táskájába: «En nem vesződöm tovább!»

A miniszterek mind elhagyják a Házat. Az a bir terjedt el, hogy Bánffy megy egyenesen a királyhoz és kéri hozzájárulását a Ház feloszlatásához. Az a hír is elterjed, hogy a rendőrség felvonult a Sandor-utcában. Hisz Bánffynak semmi sem lehetetlen.

Háromnegyed 4 óra. A miniszterek vissza térnek, de az ellenzék elhatározása sem gyengül. A Házban előkészületeket tesznek esti ülés-tartásra. Hire jár, hogy Kardos holnap hajduca a Ház elnöke lesz. Negyed 5-kor ismét megnyitja az ülést. De a zaj nem szűnik. Szilágyi nem hajlandó a mai ülésen az elnökséget átvenni.

A helyzet az, hogy az ülés folytonos megszakításokkal éjfélig is elfog tartani, de a kormány vagy megadja magát és Fejérváry megköveti a Házat vagy eláll a szótól. — A többség éjfélt után az ülést nem erőltetheti, mert a Nov. 21-ére kitűzött ülést 22-én folytatni nem lehet.

A továbbiakra megfelel táviratunk:

Budapest, Nov. 22. 12 ó. 20 p. 12 órakor az elnök az ellenzék óriás izgatottsága közt az ülést és a vita folytatását holnapra — Nov. 22. (?) halasztja anélkül, hogy Fejérváry szóhoz juthatott volna.

Az ellenzék negyed óráig abcugol s kendőt lobogtatva fenyegeti a kormányt. A karzat felállva vele abcugol, kendőt lobogtat. Egyszerre alul-felül felhangzik a Kossuth nóta. 10 percig folyton éneklük s az ellenzék viharos életése közben oszlanak ki.

Budapest, nov. 21. A képviselőház és a király. Gromon államtitkár, mint a kormány kiküldötte délután 2 órakor a királyhoz ment hogy a képviselőházban történetekről jelentést tegyen. A király hosszabb kihallgatáson fogadta az államtitkárt, a ki, mikor visszatért, hosszasan referált a miniszterelnöknek.

Budapest, nov. 21. Kombinációk. A magyar kormány köréből nap-nap után lanszirozotnak Bécsben egy egy pletykát, melyet komoly politikai hír színeben igyekeznek feltüntetni. Így most is azt jelenti tudósítónak, hogy a hadügyminiszterre vonatkozólag az a hír van elterjedve, hogy valószínűleg Waldstäden tábornagyot fogja a király Krieghammer utódjává kinevezni. Waldstäden legutóbb temesvári hadtestparancsnok volt. Ki nevezése azonban január előtt alig fog megtörténni.

A kis lutri, meg a nagy lutri.

Írta; **Gondy Károly.**

II.

N a g y l u t r i .

Van-e gazdag, ki egyre többet birni nem óhajtana? Van ám: de még olyan is, a ki éhen halt, mert nem merte a milliókat megcsontítani.

Mi csodálkozunk azon, hogy miért fősvény többnyire a vagyonos osztály. Ennek két fő oka van: Először, ki rövid életén nem zsugorogtat, az bizony szegény ördög marad. Másodsor, ki születésétől gazdag, az a munka becsét nem ismeri, mert nem dolgozik, csak egyre alkudozik.

Ki szenvedélyből fukar, az egy nagy gonosztévő; hova süjvedne a világ, ha egy nap mindenki elásná a kincsét?!... A fősvény nem a mai törvények itéletére való, az a régiek szerint egyszerűen égetni való. Ha rajtam állana, nem a halottakat, de az élőhalott vampyrok, a vérszopó uzsorásokat égettetném.

Most is az a baj, hogy sok helyen felgyül a tőke, mit a többség irigyelve néz, mert hiányát érzi. Ilyen ártatlan szocialis kacsinatások napirenden vannak, ez csak élelmességre mutat. Ki a szomszéd két házát szemléli, nem kívánja a két egészet, hanem annak csak egy csekély munka részét, hogy batran kérhessen érte kenyeret.

Várkonyit belezsik, majd kivesszik a börtönből, mint a pék a kenyeret a sütőből, nézik valjon megsült-e már vagy ök sülnék fel, mert hiába mossák fényesre vires csóvával a fjet. A kormány pedig gyönyörű két kenyeret ígér a kis gazdának és nem gondolja meg hogy mennyivel tul tett Várkonyio, Ki hat itt a nagyobb szocialista?... Ugy látom, hogy a vádló és a vádlott egyesült egy személyben.

Istenem! mily kis hitűek a fegyvertengerben himbálózó kormányosok!... Egy Várkonyi egy Döbörjésszel szembeállított; élesztőnek aránylag elenyésző kicsiny mennyiség szükséges.

Ki az első millióját az élire rakta, az első sorban k o n z e r v a t i v , a politikai szélcsendben meghuzódik, a fegyvertől irtózik. Egy bölcs nagy anyáru kormány az ideálja, hogy a második millió megszerzésében ne gátolja semmi lözdsdei hullám, de a szerencsét nem bánja, ha beüt mint a villám. Értékpapirjai most a munkásai; a Wertheim gyártelep... az első millió czafrangjaival, a szelvényekkel fizet.

Magok a kormányok, mint az állam legszegényebbjei is egyre lutriznak; sőt kezőkben van a hatalom, hogy a magok elsőnyére sorsjátékokat rendezhessenek. Kivált a miénk, mely oly szerencsés, hogy még a főbörtöne is F o r t u n a nevet visel. De mily szerencsével játszanak a börzén magok a fejedelmek, ha ök angolják a háborút? Türr tabornoknak is az volt a szerencséje, hogy a Napoleon családha házasodott. — Könnyű volt neki III. Napoleon után indulni, de csak S e d a n i g .

A mi kormányunk a 30. év alatt sokat reszkirozott, játszott, adta a bankot, de kevés szerencsével, akár csak a 30 éves háboru folyt volna, melyben Wallenstein helyett G r ä n z e n s t e i n vezérkedett; de nem csoda, ha Ausztria volt mindég a sarkában. Hiába reménykedett a mi fix kormányunk... utójára 60 milliót csak kamatban fizet. Mit neki már a kis lutri, mely még két millió hasznat sem hajtott, kivált ha f a r k a s o k k a l kellett osztzkodni a konczon.

De egyébként nem is járja, hogy egy legmagasabb kormány hetesekkel, kocsisokkal és kofakkal játszik, ha mindjárt a parlamentaris k o m i s z l u t r i m . királyi volt.

El a lutriával. Azt hittük, hogy szabadul a misera plebs az alvajáró szerencsétől, hogy az egyiptomi álmos-könyv a városi levéltárba kerül, hát csalódtunk: az ösvényről az országuttra jutottunk. Tarszekercen hordják tt az

osztályosjegyeket; a németek Heintze és Gódicke rajta a kocsisok. kik egy részvénytársulat közvetítésével ismét a németnek hajtják a hasznót.

És honnan van az, hogy nem maga kezeli a nagy lutrit? Onnan hogy a magyar kormány ennyi bukásai között nem vállalhatja a felelősséget egy okvetlen bekövetkező panamáért. Egy másik oka, hogy volt idő, midőn a külföldi sorsjegyeket az egész ország területéről kitiltotta, a miért tisztán csak az országra szorult. Így természetesen a részvénytársulat kénytelen volt a németekhez fordulni, hogy a külföldi piacot is megnyerje ez országot teljesen pusztító vállalatának, illetőleg engedményesének.

Egyébb sem hiányzott az egyiptomi tiz csapásaink közül mint az új lutri furfangja részvénytársulat szaporítja, hogy a magyart teljesen koldusbotra jutassa. Lett tehát a német Hamburgi Lotterie fiókja az országon belől, a helyett, hogy kiúszkoltuk volna.

Hiába nincsen pénzügyminiszterünk, de még nem volt nem is lesz, mert a hol nincs kivált pénz ott ne keres. Kerkapolyi még a Bach korszakbeli 600 frtos professor mathe-seks volt, de annál rosszabb arithmetikus; még a legtöbbet Lónyay Menyhért gr. ér. Dr. W kerle... ach welch ein Kleines Wekerleben!

A Hamburgi Kaufman et Simon nagy bankcég ugyan keresztül járt a magyar kormány eszén, de a mi miniszterünk hogy szedi rá a németet, arra nehéz a magyar ész.

Hát gazdálkodás az, ha most idegenek tesznek zsebre 6 milliót a 14 millió értékű betét mellett és tulajdonképeni haszon a kincstarra csak annyi, a mennyi a kis lutrin volt.

A ki kíváncsi, hogy a hamburgiak hogyan csaltak, documentummal bizonyíthatom.

En nem vagyok barátja semmiféle já-év előtt a folyó 5680 sz. a. a fenti cég által beküldött Antheil-Scherint elfogadtam. Mar a második 7 frtos Senovations-Loost 2ter Classe ugy fogadtam el, hogy nem fizettem. A cég nem perelhetett, mert minden küldeménye egy nem létező h a l k e r e s k e d ő firmaja alatt megyen, így nem keltvén gyant.

A németnek ugy is annyi a vállalata az országban, hogy megbotránykozott. A gáz, gőz mind az ő kezükben van.

A böcs kormány ezeket mind néman túrníe kell, mert maga idézi a bajt. Nem látja a koppasztásokat, nem a kopó vizet mit a német a fejünkre zudít; beéri, ha szidjuk a németet, ahelyett hogy versenyre kelne az ipsekkkel.

Most midőn az önálló vámmal védekezni az idegen iparczikkek beözönlése ellen és az önálló bank által olesó tóket juttatánk a belföldi vállalkozóknak: hát a szabadelvűpart f o r r a d a l o m n a k kereszteli a mozgolódásunkat, hogy nem engedjük nyakunkra a németet.

„Si vales bene est ego quidem valeo! E szavakkal bucsuzott leveleiben Cicero, ki mindenestre bölcsőbb volt mint Bauffy báró.

Az egész osztály sorsolás a kiállítás révén csuszott a budgetbe. Most állandóan szerepel a nélkül, hogy arra az országgyűléstől felhatalmazása volna. Hiába l'état c'est moi! A hó labda mily lavinává lett csak egy perc sz mindent alátemetek.

Ösmerjük a Morzsányi és Társa viselt dolgait és még jobban a német ámitásait; vajjon hova vezet a fejezet és meaydörgös menykő helyzet.

Hova vezet még az osztrák-magyar meg a sok tiszta magyar és még több oláh bank, melyek »ezine mintye« a sok tóket lekötve tartják, a helyett, hogy a pénz munkára felvátva forogna. Hát mit szólunk az olyan bankról, hol már semmi sem fog, csak a varju 50,000 frt. felett karog; most is elmond hatna Böszörményre az oda utazó svaliszér az igazgató-kocsisnak: Besser menni; besser menni! Persze ez az ügy is mint Kriváuy

zsvány ügye nem a főispánra, de a megye közönségére tartozik. Hét szép dividendák az ily meglepetést keltő danaidák!

Hát ez nem obstrukció. midőn a szegény napszamos betétjét nem akarják, — mert nem tudják — kiadni? A buzgó takarékpénztár persze a 6%-al csalogatta még innen is a népet, kár volt nem a tókéből a 20 %-ot fizetni, legaiább nem lett volna oly nagy a veszteség. Az ily summás eljárás az a karosultak igazánda vágnak savanyu arczt nem mint a főispán, ki akkor is vag, ha nem val! kudarczot.

Jobb volna ha o t t intézkedne a hol a baj megörtént, és ne avatkozna mint megye fő a város dolgába. Nincsen erre szükségünk, van nekünk polgármesterünk.

Debreczen szabad Kriványi városa is az ő fennhatósága alatt sokat elutriázott, de a reskontók még mindig privát kasszában őriztetnek.

Panama, ez lesz az igazi savanya. Mit mondana néh. Kovács polgármester ha ugy feltámadna?! . . .

*

Itt az ideje, hogy az elszegényedett nemzet ebredjen és a veszélyes lethargiából felocsudjék!

Óvakodjék minden kétes vállalatól, de főkép vonja meg minden fillérjét a n é m e t S c h u l v e r e i n t ő l, mely az osztály sorsjátékát a nemzettel üzi. Ne nyomorítsuk a szegényeket évenkin hat millióig, hiszen ez a kvótamelesné is nagyobb sarcz! . . .

Nem elég hogy a kis német emeli a kvótát, a nagy német csak nem fujja ugyanazt a nótát!

Nemcs, nemzetes honfi! Ha már a külföldől nem nyerhetsz, ne játszál kis koru gyermekekkel a n y a i j u s s r a, mert irtózatosan megbűnhődik még tizediziglen, ki saját nemzetségének vermet áss!

H I K E K.

Lelkész-beiktatás Nyir-Bogáton.

F. hó 20-án lélekemelő ünnepélye volt a nyir-bogáti ev. ref. egyházközségnek Ekkor iktatták be lelkési hivatalába Szilágyi Imre ref. lelkészt, akit a debreczeni segédlelkési állásból szoltított Nyir-Bogátra az ottani ref. egyház választóinak bizalma. Szilágyi Imre az volt, aki mint debreczeni segédlelkész lelkének egész odaadásával, igazi hitbuzgósággal, őszinte lelkesedéssel, hallgatóinak teljes meglegedésére hirdette mindenkor az Ur igéit. Midőn elbucsuzott hivatól, alig akadt szem, amely száraz maradt volna, alig akadt szív, amelynek fájó érzést ne okozott volna az ő eltávazása. Nem csuda aztán, ha a nyir-bogáti ref. egyház hivei a legnagyobb lelkesedéssel választották meg lelkészöknek. Hiszen az ifju Timotheushan hivei buzgó lelkipásztort, a társadalom jeles férfiut, derék barátot, jó embert, lelkésztársai hozzájuk méltó, kitünő testvért találnak fel.

A beiktatást Szabó Lajos nyir-bogáti ref. lelkész, mint a felsőszabolcsi egyházmegye kiküldötte végezte. A templomban tartott beiktatási ünnepélyen megjelent Nyir-Bogát község uri és polgári osztálya. Szabó Lajos egyházmegyei kiküldött megható imát és remek beszédet mondott.

Igazán szép jelenet volt az, midőn Szabó Lajos egyházmegyei kiküldött a templomban a gyülekezet előtt néhány meleg és buzdító szó kíséretében a templom kulcsait, az uras-tali kelyhet és a bibliát átadta az új lelkésznek.

Vajha meg volna ez a szép szokás egyházközségünk minden egyházmegyéjében! — Ezen hivatalos aktus után az új lelkész, Szilágyi Imre fellépett a szószékre, hogy elmondja a lelkési hivatás magasztos voltáról és köteleességeiről szóló remek beköszönő beszédét, melynek ugy kidolgozása, mint előadása nagyon szépen sikerült. Istentisztelet után a presbyteriumnak volt ülése, amelyen a fiatal lelkész munkálkodását teljesítette.

Délben az iskola termében társas-ebéd

volt, melyen mintegy 100-an vettek részt, a melynek a késő est vetett véget.

Adja Isten, hogy az új lelkész, akihez hivei és barátai, tisztelői és ismerősei egyaránt igaz szeretettel vonzódnak, aki e valóban magasztos hivatás betöltésében hiveinek jóságos lelkiatyja lesz, lelkének nemes tulajdonságát, szívének jóságát, hitének erejét, szellemének műveltségét, tudományának fényét, embertársai, az egyház, haza javára teljesen kifejttesse és értékesíthesse. Dicső feladatának megoldásában földi szenvedések, gondok, bajok, rozszakarat, egyenletlenségek mentül ritkábban vagy inkább sohse akadályozzák s ne kedvetlenítsék. Az a benső tisztelet és szeretet, mely most körülveszi, környekezze mindenkor. A Mindenható segítse igyekezetében, kísérje útjában, mint két testvér, összeölkezve a siker és a meglegedés.

* A jog és pénzügyi bizottság ülése.

Debreczen város jog és pénzügyi bizottsága tegnap délután Vécsey I. re. th. főjegyző elnökielte mellett ülés tartott, melyen a házipénztárban kezelt árvapénzek és az új alapok kezelése tételt szóvá, melyek nem vehetők köcsön. A bizottság beható tárgyalások után elhatározta, hogy javaslatot terjeszt be a tanácsoshoz miszerint az említett árvapénzek és alapok három ötöd részben a debreczeni első akarekpénztárnál két ötöd részben pedig a többi debreczeni pénzintézeteknél helyeztesse-nek el.

* Az István malom ünnepe. A debr.

István gőzmalom igazgatósága vasárnap d. e. ülést tartott Sesztina Lajos elnök vezetése mellett, mely ülésen elhatározta az igazgatóság, hogy a malom fennállásának 50 éves jubileumát a jövő hó 11-én fogja megünnepelni diszközgyűléssel a Ker. Akadémia dísztermében. — A diszközgyűlésre a részvényeseken kívül meghívják a keresk. miniszter, Csikóczy József államtitkár, gr. Degenfeld József főispánt és Simonffy Imre kir. tan. polgármestert. Elhatározta továbbá az igazgatóság, hogy a jubileum alkalmából 50.000 korona értékű alapítványokat fog tenni és pedig 30.000 kor. alapítványt malom szakiskola létesítésére, 5000 koronát a malom munkásainak segély alapjára, 5000 koronát az elaggott kereskedők segély alapja javára, 5000 koronát a debr. ker. akadémiában végzett oly törekvő ifjak segélyezésére, kik tovább képzés céljából külföldre utaznak, végül 5000 kor. alapítványt a Debreczenben felállítandó gyermek menház részére, mely alapítvány »Erzsébet királyné alapítvány« nevet fogja viselni. Az igazgatóság ezeken kívül decz. 11-én nagy ebédet rendez, este pedig a gőzmalom összes munkásait megvendégeli.

* Petőfi dalkör.

A dalkör zászlóalapja javára ismét egy kedves leányka Gulden Mariska 20 frt 10 krt gyűjtött, melyhez a következő szives adakozók járultak adományaikkal: Gulden Mariska, Reisinger József 1—1 frt. Bona Fortunato, Perczel Margit, Khón Lajos, Sz. M. L., N. N., Veisz Leóné, Szegedi Lajos, Schmid Jánosné, Rózenfeld L.-né, Rózsáné, Vurumb Adél, Kiss Áronné, N. N., Miskolczi Etelka, özv. Sirobek Gusztávné, Lamprecht Frigyes, N. N., Czeglédiné, N. N., Dobieczyk Sándor, Goldhammer, Németh András 50—50 kr. Valentin Scholland, Ist. Adolfin, N. N., N. N., Hédeváry Margit, Horvath, N. N., Ács, P. C. 30—30 kr. Neuhauser Károly 25 kr. Uliana János, N. N., Leichtmann Salamon Sámuel; N. N., N. N., Hemonay Jusztina, N. N., F. N., N. N., Futk. a., Telbisz Sebestyén, Betus József 20—20 kr, N. N. 15 kr. N. N. Böszörményi István, N. N. N. N. a felesége, X. Y. Szokolanszky J., Ferencz Janos honvéd huszár, Juhasz Julia, N. N. N. N. N. Gulden Maria 10—10 kr. Együtt 10 frt 10 kr. Eddig zászlóalap uolsó kimutatásunk szerint volt 138 frt, ehez adva a fenti 20 frt 10 krt

gyar, mely körülbelül 140 év óta áll fenn, annak előtte Romániában bő kiviteli piaccsal birt, az ottani váltzott viszonyok következtében és a termelés drága volta miatt azonban a vállalat nem birt lépést tartani a modern verseny követelményeivel, a mi csakhamar maga után vonta anyagi romlását is.

* **Az iparos ifjuság önképző** egyesületének dalköre a jövő hó 4-én trefás tombolával egybekötött dalestélyt rendez a Bika szálloda dísztermében. Minden beiepti jegyhez egy tombola-jegy adatik. Minden egyes jegy után nyeremény esik s így a nem nyeresése ki van zárva. — A tombola tárgyak egytől-egyig csinos kivitellűek és értékesek.

* **Az udvarhelyi elleuzék győzelme.** Székely-Udvarhelyről írja levelezőnk: E hó 16-án történt meg városunkban a törvényhatósági bizottsági tagválasztás, amely — mint nem régen is megtörtént — újból az ellenzék győzelmével s a főispáni klikk uralom gyászos fiaskójával végződött. Ugyanis a megyei szabadelvű párt jelöljével, Bedő Ferencz ev. ref. lelkészszel szemben a méltán köztiszteltben álló dr. Kovács Mór ügyvéd lett nagy többséggel megválasztva. Mikor látta a kormánypart, hogy Bedő ur jelöltsége nem örvend közkedveltségnek — ami az igen tisztelt jelölt ur korábbi politikai szereplésének s azon ténykedésének tulajdoni ható, hogy a la Bánffy vonakodott Kosuth halálakor gyászistentiszteletet rendezni s ezzel a polgárságot mélyen megsértette, (ilyen ev. ref. lelkész nincs is talán több nagy Magyarországon; de ne is legyen!) az okóber havi őszi közgyűléssel azon határozatot hozatta, hogy a jövő évi jan. hóól kezdődőleg tisztán közigtékintetből — tehát nem képviselő vagy törvényh. biz. tag választás szempontjából — Udvarhelyhez csatolandó Szombatfalva község s választói is Udvarhelyen eljenek szavazati jogukkal. Ez a határozat önmagában véve a legnagyobb törvénysértés, meg a vármegyei szabályrendeletben megvannak állapítva a törvényh. biz. tag választókerületek, ott pedig a választókörök helye szerepel. Ha a tisztikar tévedhet is, van t. főügyésze a megyének, kinek kötelessége talán az, hogy ellenőrizze a közgyűlést, hogy törvény és szabályrendeletbe ütköző határozatot ne hozhasson. Vagy súlyos kötelességmulasztást követett el a t. főügyész, vagy tapasztalatlanságáról adott sajnálatos bizonyítványt. A határozatot egyik bizottsági tag megfélebbezte a belügyminiszterhez s csodák-csodája a miniszter a felebbezést nem tette el levéltára rejtelmes zugába, hanem a határozatot feloldta. Ezek után Sz. Udvarhely város közönségének nagy többsége csufos kudarczott szerzett a kormánypartnak s főembere Bedő tiszteletes urnak, aki hoppon maradt.

* **Mintán még néhány szabad óram van,** tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy ének, zongora és hegedűtanításra növendékeket elfogadok. Tisztelettel Hitesy Lajos zenédei tanár. Rákóczy-utca 4.

* **Felhívás.** Ó császári és apostoli Királyi Felségének a folyó évi augusztus hó 18-ikán kelt legfelsőbb hadparancsa szerint légmaga abb uralkodásának 50 éves emlékünnepe alkalmából alapított jubileumi emlékkiosztása f. évi december hó 2-án fog eszközölni. — Felbivatnak ennél fogva a város területén tartózkodó összes igényjogosult tartalékosok, népfelkelők, valamint azon végelecsátottak is, kik okmányaik előmutatása mellett a jubileumi emlékéremre való igényüket bejelentették, hogy decz. 2-án átvétele végett a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál Hungária palota II. em. 16.) Vetessy Bela rendőrfogalmazónál a hivatalos órák alatt (d. e. 8 órától délután fél 2 óráig) jelenjenek meg. — Az igényjogosult közös és honvéd tartalékosok, valamint a népfelkelők személyazonosságuk igazolására katonai illetve honvéd és népfelkelő könyveiket tartoznak magukkal hozni. Debreczen, nov. 17. A városi tanács.

Alborák a feltaláló.

(Tipografiai kép.)

Az óra ütött.

A szolga fűtött.

A pohár viz hűtött.

Kopogtattak.

Alborák lépett be, revolverrel kezében, melyet azt hittem, ream fog sütni.

Asztalomhoz lépett, miközben én hátráltam.

— Csak üljön le szólítottam és vállon ragadva lenyomott a székre.

Majd felnyitva a revolver tokot, papirszeleteket vett elő.

— Én, uram — feltaláló vagyok!

— Hát nem ön Alborák? Nemmet intett.

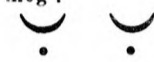
— Bravo, talán a puskaport tetszett?

— Ah nem, azaz igen, a puskaport én találtam fel. — (Csak nem mondhatom,

hogy nem találtam fel a puskaport.) szólítottam meg.

— Hát megmorogva arccal, mit én véletlenül a papíron

ekkép örökíték meg:

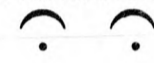

(mogorva).

— Tehát mit talált még fel, mert a puskaport még régebben feltalálta más?

— Oh kérem, a én találmányom korszakot alkotó.

Kedélyesen kezdtem mosolyogni:

(kedélyes).

— No arra kíváncsi vagyok, mi legyen az, villamszaj, mágnesség, s efféle.

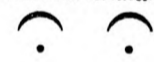
— Nem.

— Talán bizony a könyvnyomtatás terén való?

Meglepetve hátrált s felkiáltott:

— Ah kitalálta. — Nem adna kölcsönöt frtot.

— Nem értem, miért adjak öt frtot kölcsön, mikor valamit kitaláltam? — szóltam.

(kérdő).

— Én se értem, de pénzre éppen szükségem van.

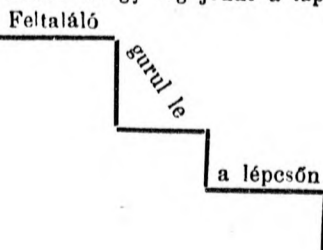
— Ah, mondja el előbb miben áll találmánya, majd azután adok.

— Helyes! Ezzel egy székét vett és mellém ült, elővette papirjait és tollat kért.

— Hát kérem én feltaláltam annak a módját, hogyan lehet tipografiai jelekkel a j z o k a t készíteni!

Nevettem.

— Azt hiszem, ezt nem ön fedezte fel, ez már régebbi így pl, ha önt kidobom az ajtón, akkor ez így fog jönni a lapunkban:

— Köszönöm szépen, nincs kedvem gurulni, azonban én a legkülönbözőbb arckifejezéseket is ki tudom fejezni, így pl. az ámuló, egykedvű.

Közbeszóltam:

— — mogorva s kedélyest.

Rám nézett:

— Hát ezt ön honnan tudja.

Mutattam neki a papírost, min arcvonásait pár írással megörökítettem.

Felugrott és vér-fagyasztó tekintetére elhült bennem a vér.

— Ah, ezért meghalsz nyomorult, ellopád a találmányom titkát!

Hámar a telefonhoz szaladtam és mentőkért telefonáltam. De mire ezek megjöttek, addig eltűnt a feltaláló s vele együtt bankjegyekből duzzadó tárczám.

Ergo a feltaláló most is feltalálta magát.

(Sári.)

KÖZGAZDASÁG.

A káli tárgya hatása az árpára.

Érdekes kísérleteket tett a közelmúltban Wagner árpával. Kísérletei alapján azon következtetésre jutott, hogy az árpa a talaj káli tartalma iránt nagy igényeket támaszt s a káli trágyát igen jól meghálálja.

Kísérleteit vályog talajon végezte s azt hektáronként 50 kg. foszforsavval, 100 kg. kálival és 45.5 kg. nitrogénnel (39 chilisáletrom) trágyázta meg. A termés a következő volt:

	I.	Vármázsa 50 kg.	Term. aránya szem, szalma.	szem, szalma.
Trágyázatlan	45.0	57.6	100	100.
2. foszforsav és nitrogén	64.2	89.4	142	153.
3. foszforsav, nitrogén és káli	73.9	95.0	162	165.
II.				
Trágyázatlan	44.6	54.8	100	100.
foszforsav és nitrogén	67.0	80.8	150	147.
foszforsav, nitrogén és káli	68.2	89.8	162	163.

Marker szintén igen kívánatosnak tartja a káli trágyát az árpa a'á, s az árpa a különböző, káliiban éppen nem szűkölködő talajokon is nagyon balasnak bizonyult a káli trágyák iránt. Növelte a hektoliter súlyt, a proteint apasztotta s a lisztességet növelte.

Weichenstefánban is tettek ez irányba kísérleteket oly vályogtalajon, a melyen káli trágyára egyéb növények nem mu'attak termésszaporulatot. Hektáronként trágyáztak 48. kg. foszforsavval, 75. kg. kálival és 14 kg. kálival és 14 kg. nitrogénnel. A kénvas káli és szuperfoszfátot tavasszal közvetlen a vet s előtt alkalmaztak. Az eredmény hektáronként a következő volt:

	1894.	1895.
Trágyázatlan	26.25 mm.	23.85 mm.
Szuperfoszfát	28.30 "	25.25 "
Szuperfoszfát és chilisáletrom	29.25 "	30.30 "
Szuperfoszfát és kénvas káli	30.90 "	—
Szuperfoszfát, kénvas-káli és chilisáletrom	32.55 "	29.55 "

Ezen nagyon figyelemre méltó termés-szaporulatot, különösen, ha meggondoljuk, hogy a talaj egyébként is kintő trágyaerőben volt s az időjárás ellen sem lehetett 1894-ben semmi kifogást sem tenni, míg 1895-ben az időjárás nem volt igen kedvező s ezért a káli termésszaporító hatása is elmaradt.

Számos más kísérletekből is arra lehet határozottsággal következtetni, hogy a káli trágyák az árpatermés hozamát fokozzák s minőségileg is javítják azt.

CSARNOK.

Tévutakon.

Irta: Szathmáry Zoltán,

I.

Fakó sárga volt az arca, mint a korán érett citromé. Nagy kék szemei voltak, amolyan lusta szemek, melyek nem fejeznek ki semmit. Titokzatosak, mint a tenger fenéke,

Semmi tűz, semmi szenvedély nem látszott bennük. Az egész leány olyan volt, mint valami holdkóros.

Senki sem gondolt arra, hogy talán szive van, hogy álmai is vannak.

Zürzavaros álmok, melyekben nincsen más, csak elmosódó képek, halvány színek.

Jegyese is volt, egy kerges kezű ács legény. Nem volt a szerelmükben semmi különös. Közönséges megalkuvás volt az egész.

A férfinak nyugalom kell dolog után, az asszony letölti hivatását, a varrógépet felváltja a főzőkanál, a mosó teknő. Már ez is valami. Sokkal több mint este, feketére feketé varrni.

A leány valami temetkezési intézetnek dolgozott. Egyhangu, szintelen élete volt, mint Jómaga.

A leány ugyan néha-néha érezte, hogy kell lenni valami más életnek is, de határozott fogalmat alkotni nem tudott róla. Nappal dolgozott, gyakran, igen gyakran megtoldotta az időt az éjszakával.

Este eljött a jegyese, beszéltek a jövődőről. A leányt a jövő sem tudta felmelegíteni.

Eben kutyát cserél, azt tudta. Terhes robot munkáját felcserélik kemény, nehéz dologgal.

Ezt nem bírta volna sokáig, azt sem bírja meg.

Enni, inni, dolgozni, aludni, ez nem lehet életezél, az megfordult néha gondolatában de a szunnyadó vágyat egy más élet után nem tudta felébreszteni a lelkében semmi.

Egykedvű, unott teremtes volt s talán az is marad, Felesége lesz az ács mesternek s azután előli magát a munkával s elszunnyad szalma-ágyán a nélkül, hogy egyszer erre gondolt volna, hogy selyem takaró is van a világon.

Egyszer a jegyese valami színházjegyet hozott a számára, El se mosolyította magát, mikor a kezébe vette, nem érzett semmi örömet. Színházba nem volt soha, a mit mások beszéltek a színházról, arról nem tudott fogalmat sem alkotni magának.

Valami népeladás volt, amelynél népek való darabbal, amelyben ölnék gyilkolnak s nagyon sokat lehetett sirni.

A leány egyideig közönyösen bámult maga elé, azután újra zsongni, — bongni érezte a lelkében ezt a hangot, mely idáig csak valami zürzavaros rhapsodia volt, minden mérték, minden határozottság nélkül. A sejtést felváltotta a tudás, az elmosódó színek megélnékeltek, a hemályból kibontakozott a fény sugar.

Tehát van egy másik világ, hol illata van a virágnak, a hol megszűnik az ég szürkése, a mely eddig nem engedte tovább pillantani a varró asztalról csak a mosó tekuőig,

Mikor hazafelé mentek, szótlanul haladt a férfi mellett, mintha könnyebben lélegzett volna. Valamelyik éjszakai mulató helyről

kihallatszott a duhaj nóta, A leány szemei, felragyogtak, Máskor is hallotta azt a nótát de most érdekelte őt csupán, Akaratlanul is az ütemekre lépkedett, pedig ez előtt soha nem tánczolt.

A vér megszólalt, a vér, melyet elnyom a nevelés, a környezet, de mely ha egyetlen kis utat magának nem enged gátat rakni maga elé,

II.

Nem egész egy év alatt fejlődött ki. Rá sem lehetett ösmerni. Idomai megteltek, a fakó arca megélnékelült, belső tűz rózsákat rajzolt rá.

A lusta szemek fényt kaptak, nedvesek lettek.

A színházhoz hajtotta a vére, a deszkákra, melyeken oly hamar lehet előretörni a magasba de szédítő gyorsasággal lehet lebnki is, le, a sárba, a posványba.

És az új világ lett éltető eleme. Rajongással telt meg a szive a káprázatos fény iránt.

Az életben az ellentétek ölelkeznek,

A víz után a pezsgő. A leány ideális rajongással futott a fény után, amely elvakította.

A férfi oldotta magától. A szegény legény elfeledve lón.

A közönségnek, a melyik kapva-kap az újdonság után dédelgetett kedvence lett.

Hírnév, dicsőség övezte körül. Fogékony lelke segített rajta. Sokat, nagyon sokat kellett tanulnia, hogy kipótolja az időt, a melyet a feketére feketével való varrás ellopott, elrabolt tőle.

Mohón élvezte az új világot, nem ért rá keresni azt az árnyat, melyet okvetlenül kell vetnie a fénynek.

Akkor vette észre, mikor a legkevésbé gondolt rá.

Akkor aztán elszédült.

Már-már dicsősége tetőfokára tűzte ki fényes tehetség a diadal zászlót, a mikor a jó barátok kezdtek róla kellemetlen dolgokat beszélni.

Észrevette és valamelyiket kérdőre vonta.

Az azután feltárta előtte a titkot:

— Kicsikém, maga nagyon rátartós, így nem boldogulunk, sem mi, sem maga, . . .

Akkor elszédült. Látta, mint omlik össze körülötte a fényes kártyavár. Egyetlen lap után dőlri fog az egész.

A varróasztal mellett nagyon-nagyon sokat tanult, de nagyon sokat nem tudott megtanulni.

A varró asztaltól a babékoszoruig nagy ür tátong. Azt az ürt nagyon nehéz betölteni,

III.

A kórházban meghalt, valaki. A legelső orvos azt mondta, ösmerte valamikor.

Nem kérdezték tőle ki volt és nem is mondta meg senkinek,

Hanem este a főorvos jourján beszélt valamit a nőeknek a vizről meg az absinterről.

Talán, hogy milyen nagy ut van egyik-től a másikig, meg hogy az absint, meg a víz közt okvetlen van valami közép ut is.

Talán azt is mondta, hogy az élet elvesztőjében soknak milyen nehéz rátalálni erre a közép utra.

Törlesztéses jelzalog kölcsönök

helybeli bármely utcában fekvő rendes bér vagy lakházakra legjutányosabban és legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók

Fodor Jenő

bankbizományi irodája, Hunyadi és Barna utca sarok (Kornis-ház).

Ugyanott földbirtokokra is legelőnyösebb kölcsönök eszközölteknek.

9808

1898.

Árverési bérbeadási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, miszerint a Piacz és Simonffy utcák sarkán épülő új városi bérháznak a földszinten levő üzlethe-lyiségei 1899 év Május 1, esetleg Február 1-től kezdődőleg is nyilvános árverésen bérbe adni fognak.

A nyilvános árverés **1898 évi december hó 16-ik napjának d. e. 9 órájára** a városháza nagytermebe tüzetett ki.

Az árverési feltételek és a kikiáltási árak megtekinthetők és megtudhatók a hivatalos órák alatt a város számvevői hivatalánál. Árverelni óhajtok kötelesek a kikiáltási árak 10%-át bánatpénzül készpénzben az árverelő bizottságnál letenni.

A nevezett bérház lakosztályainak bérbeadása is elhatároztatván, felhivatnak a bérleni óhajtok, hogy eziránt Vecsei Imre tanácsnok, t. b. főjegyző urnál (Városháza I. emelet) a hivatalos órák alatt jelentkezzenek ki is ilyen jelentkezések elfogadására felhatalmazva lévén, egyuttal a lakosztályok beosztására a lakbérekre és a bérletekre és a bérletek feltételeire nézve is kellő felvilágosítást adhat.

Debreczen, 1898 november 3.

A városi Tanács.

Vidoni Testvérek és Társa

első debreczeni szalámi gyárosok Domb-utca,

tudatják a n. é. közönséggel, hogy f. évi november 25-től kezdődőleg vészmentes helyről állatorvosi bizonylattal ellátott

sertés hust

Jelentkezések má 45 kilótól feljebb csakis első rendű minőségűt vesznek. elkezdve a 2-ik csuklótól má 10 kilótól kezdve elfogadtatnak.

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzüzet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. — Alánlatok «Mercator» czimen: **Eckstein Bernát** hirdetési irodájába Budapest, V., Fürdő-utca 4. intézendők.

Király Miklós alkalmazás, tudakozó és közvetítő intézete. Az egész ország területére kiterjed. Melléklendő 50 kr. levéljegy. Németajku bonneék és cselédség, stb. állásokra. Resiczabánya, fő-utca 136. szám.

Az 1895. évi caroi s 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő s kerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyenü csuzos bántalmi, u. m. köszvény, csúz, reuma, ischias, asthma, stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, a mennyiben gyakrabban idűtebb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.

Főraktarak Budapesten: **Török József** ur gyógyszerárában, Király-utca 12. és **dr. Egger A.** ur gyógyszerárában, Váci köut 17. szám. — Ugyszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában valamint a keszió

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely 68 szám

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Ugyszintén Debreczenben: **Dr. Rotschnek V. Emil, Tóth Béla és Mihalovits Istvánnál.**

Az állam legmondosabban ö-szeallított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerárában.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

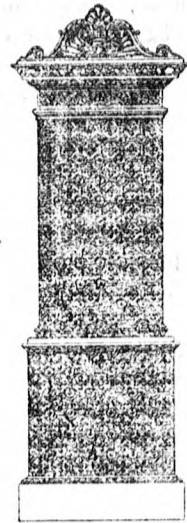
Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszerraktára **DEBRECZENBEN**, (Tisza-palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a lópostával szemben.

Az eperjesi Népbank Kályhagyára

ajánlja tiszta fehér és teljesen tűzálló anyagból készült fehér, továbbá színes, ó-német, chamois és majolika

cserépkályháit

valamint **diszes kandallóit, kandallós kályháit és takaréktűzhelyeit**, melyek ez iparágban első rangot foglalnak el és számos elsőrendű kitüntetésben része ültek.

Jutányos árak mellett

a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosítottatik. **A kályhák felállítását** a saját kipróbált szakavatott állítóink végzik.

Egész épületek kályhaberendezését tetemes árengedménnyel vállaljuk el.

Főraktár Eperjesen.

Bizományi és mintaraktár **DEBRECZENBEN**

KOVÁCS GYULA vaskereskedő urnál

Nagy-uj-utca szegletén, a Bika szálloda mellett.

Kész felállított, minta kályháink ugyanott megtekinthetők s a raktárból kiválasztott kályhák kívánatra azonnal felállíthatnak.

Ő csász. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A birodalom innenső részének polgári jótékony célokra szánt XXXII. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerűleg engedélyezett — **pénzsorsjáték 12.034 nyereményt** tartalmaz **kézpénzben 401.800 korona** végösszegekben.

a Főnyeremény

200.000 koronára rúg

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1898 évi decz. hó 15-én történik.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik szám alatt, lottogyűjtődékekben, dohánytőzsdekben, adó, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztályától.